

Inimkeha hakkab lagunema neli minutit pärast surma. Seni endas elu hoidnud anum teeb nüüd läbi oma viimase metamorfoosi. See hakkab iseennast seedima. Rakud lagunevad seestpoolt väljapoole. Koed muutuvad vedelikuks ja seejärel gaasiks. Liikumatus kehast saab nüüd pidusöök teistele organismidele. Kõigepealt bakterid, seejärel putukad. Kärbsed. Munetakse mune, mis seejärel hautakse. Vastsed toituvad sellest toitainerikkast leemest ja lähevad siis minema. Nad lahkuvad surnukehast korrapäraselt, üksteise järel korralikus protsessioonis, mis alati liigub lõunasse. Vahel ka kagusse või edelasse, aga mitte kunagi põhja. Mitte keegi ei tea selle põhjust.

Selleks hetkeks on keha lihasvalgud lagunened ja tekitanud kange keemilise segu. Taimestiku jaoks hukutavana tapab see rohu, millest vastsed läbi roomavad, moodustades surma nabanööri, mis viib tagasi sinna, kus nad tulid. Õigetes tingimustes – kuiv ja kuum, ilma vihmata – võib see ulatuda mitmete meetrite kaugusele, ukerdav pruun rivi rasvaseid kollaseid vaklu. See on huvitav vaatepilt ja mis oleks uudishimulike jaoks loomulikum kui minna mööda seda nähtust tagasi algallika juurde? Sel moel leidsidki Yateside poisid selle, mis Sally Palmerist alles oli jäänud.

Neil ja Sam sattusid ussikeste rajale Farnham Woodi servas, kus see piirneb rabaga. Oli juulikuu teine nädal ja ebaharilik suvi oli juba justkui terve igaviku kestnud. Palavus oli järeleandmatu, imes puude lehtedest värvi välja ja küpsetas

maapinna kivi kõvaks. Poisid oli teel Willow Hole'i, pilliroogu täis kasvanud tiigi juurde, mis täitis kohaliku ujumiskoha aset. Nad pidid seal sõpradega kokku saama ja oleksid veetnud pühapäeva pärastlõuna tiigi kohal kasvava puu otsast leigesse vette karates. Vähemalt seda nad kavatsesid teha.

Kujutlen neid igavlevate ja loidudena, palavusest uimas-tena ja üksteise peale ärrituvatena. Neil oli üksteist, vennast kolm aastat noorem, ja kõnnib Sami ees, demonstreerimaks oma kannatamatust. Tal on toigas käes, millega ta peksab möödudes rohtu ja oksti. Sam longib tema taga, tõmmates aeg-ajalt ninaga. Tal ei ole nohu, vaid õietolmuallergia, mis ka tema silmad punaseks muudab. Teda aitaks lahja allergiaravim, aga ta ei tea seda. Tal on alati suvel nohu. Alati vanema venna varjuna kõnnib ta pea norus ja sellepärast märkabki ussikeste rivi tema, mitte ta vend.

Ta seisatab ja silmitseb seda, hüüdes siis Neili. Neil ei taha tagasi tulla, aga Sam on ilmselgelt midagi leidnud. Neil üritab jätta ükskõikse mulje, aga ussikeste rida paelub teda sama palju kui tema venda. Nad kükitavad selle juurde, lükkavad tumedad juuksed teineteisega sarnanevatelt nägudelt ja kirtsutavad kirbe lõhna peale nina. Ja ehkki kumbki ei mäletanud pärast, kumma mõte oli minna uurima, kust ussikesed tulevad, usun, et see oli Neil. Olles ise ussikestest neid märkamata mööda kõndinud, oleks ta tahtnud oma autoriteeti taastada. Nii et Neil hakkab esimesena minema, suundudes kolletava rabaheina tuttude poole, millest vaglad välja tulevad, Sam tema kannul.

Kas nad tundsid lähemale jõudes lõhna? Arvata võib. See pidi olema piisavalt vänge, et isegi Sami umbes ninaõõnde tungida. Ja nad arvatavasti teadsid, mis see on. Nad polnud ju linnapoisid ning teadsid elu ja surma kohta. Ka kärbsed oleksid olnud tundemärgiks, nende uinutav sumin, mis täitis

palavat õhku. Aga laip, mille nad leidsid, polnud lammas ega kits ega ka koer, nagu nad ehk oletasid. Alasti, ent päikese käes äratundmatu Sally Palmeri surnukeha kihas elust, vaklade värelev liikumine tema naha all, kes tungisid välja ninast ja suust, aga ka teistest mitte nii loomulikest kehaavaustest. Vaglad, mis tema seest välja pudenesid, kogunesid maapinnale, ja roomasid seejärel minema ravis, mis nüüd kulges Yatesi poistest eemale.

Ilmselt pole vist tähtis, kumb enne murdus, aga arvan, et Neil. Sam järgis kahtlemata vanema venna eeskuju, püüdes püsida tal kannul esmalt koju ja seejärel politseijaoskonda joostes.

Ja siis lõpuks minu juurde.

Andsid Samile nõrka rahustit ja ka allergiaravimit, mis tema allergilist reaktsiooni leevendaks. Selleks hetkeks polnud küll ainult tema silmad punased. Ka Neil oli nende avastusest endiselt vapustatud, ehkki hakkas oma lapselikku tasakaalu juba tagasi saama. Nii et pigem jutustas mulle juhtunust tema, mitte Sam, hakates värsket mälestust taandama vastuvõetavamasse vormi, loosse, mida aina uuesti rääkida. Ja hiljem, kui selle ebatavaliselt palava suve traagilised sündmused olid maha rahunenud, aastaid hiljem, jutustas Neil seda ikka veel, olles igavesti see, kelle avastus kogu loo liikuma lükkas.

Aga see polnud nii. Me polnud lihtsalt selle hetkeni aru saanud, milline kurjus meie seas elutseb.

2

Mina saabusin Manhami kolm aastat enne seda vihmasel märtsikuisel õhtupoolikul. Jõudsin rongijaama – mis oli põhimõtteliselt väike platvorm pärapõrgus – ja nägin vihmamärga maastikku, kust puudusid igasugused inimtegevuse tunnused, samuti eripära. Seisin seal oma kohvriga ja vaatasin ringi, pannes vaevu tähele vihma, mida mulle krae vahele nirises. Tasane raba ja soine maastik laiusid minu ümber, siin-seal lõhestas seda horisondi pool raagus metsatukk.

Olin esimest korda Broadsis* ja Norfolkis. Kõik oli suurepäraselt võõras. Silmitsesin avarust, hingasin sisse niisket külma õhku ja tundsin, et miski minu sees hakkas natuke nagu järele andma. See võis ju olla ebasõbralik paik, aga see polnud London ja sellest piisas.

Mulle ei olnud keegi vastu tulnud. Ma polnud organiseerinud endale rongijaamast transporti. Ma polnud nii kaugele ette mõelnud. Olin auto maha müünud, kogu oma muu maise vara samuti, ja ma polnud mõelnud sellele, kuidas külla pääseda. Ma ei mõelnud toona veel ülemäära kainelt. Kui ma oleksin selle peale üldse mõelnud, oleksin linnainimese ülbusega oletanud, et seal on taksod või kauplus või midagi. Aga polnud taksopeatust ega isegi mitte telefoniputkat. Kahetsesin korra, et olin mobiiltelefoni ära andnud, võtsin siis kohvri kätte ja hakkasin minema. Maanteele jõudes oli valida, kas paremale või vasakule. Läksin ilma igasuguse kõhkluseta vasakule. Ei tea, miks. Olles mõnisada meetri kõndinud, jõudsin ristteele, kus oli pleekinud puidust teeviit. See oli ühele poole viltu, nii

* Broads on võrgustik, mis koosneb laevatatavatest jõgedest ja järvedest Inglismaa Norfolkis ja Suffolki krahvkondades.

et osutas justkui märjale maapinnale ja kuhugi selle all, aga vähemalt sain aru, et liigun õiges suunas.

Kui ma viimaks külla jõudsin, hakkas hämarduma. Minust oli vahepeal möödunud paar autot, aga need ei pidanud kinni. Peale nende olid esimeseks elumärgiks talud, mis jäid teest ja ka üksteisest kaugemale. Siis nägin ees hämaruses kirikutorni, mis oli poolenisti põllu sees. Nägin kitsast ja vihmast libedat kõnniteed, aga see oli parem kui teeperv ja hekiääred, mida olin rongijaamast tulema hakates kasutanud. Järgmise kurvi tagant ilmus nähtavale küla ise, mis oli põhimõtteliselt peidus, kuni sellele otsa komistasid.

See polnud just piltpostkaart. See oli liiga vana ja hajali, et sobida ettekujutusega Inglise külast. Selle alguses olid sõjaeelsed majad, aga peagi ilmusid nähtavale kivimajad, seinad ränikividega kaetud. Küla keskusele lähemal muutusid majad aina vanemaks, iga samm kandis mind kaugemale minevikku. Vihmast läikivad majakesed kükitasid üksteise vastas, elutud aknad peegeldusid minu poole ilmetu kahtlusega.

Mõne aja pärast tekkisid tee äärde suletud poed, mille taga kadus märga hämarusse veel elumaju. Ma möödusin koolimajast, pubist ja jõudsin siis küla keskväljakule. Seal õitsesid nartsissid, kollased õied selles pruunikas maailmas vihmas nõtkudes jahmatavalt erksavärvilised. Väljaku kohal kõrgus tohutu vana hobukastan, sirutades laiali oma raagus musti oksti. Selle taga, surnuaia ja samblaga kaetud vildakate kivide keskel, oli Normandia stiilis kirik, mille torni olin tee pealt näinud. Nagu vanadel majakestel, nii olid ka kirikul müürid ränikividega kaetud, kõvad rusikasuurused kivid, mis trotsisid ilmastikku. Ent neid ümbritsev pehmem segu oli aastatega kulunud ning kiriku aknad ja uks veidi paindunud, kui maapind kiriku all sajandite jooksul liikus.

Ma seisatasin. Nägin eespool tee ääres veel elumaju. Oli selge, et see oligi kogu Manham. Osades akendes põlesid tuled, aga muid elumärke polnud. Seisin vihma käes, teadmata, kuhupoole minna. Siis kuulsin mingit heli ja nägin kahte aednikku surnuaias töötamas. Vihma ja hämarust eirates riisusid ja korrastasid nad vanade kivide ümber muru. Minu lähenedes jätkasid nad tööd pead tõstmata.

„Kas te oskate öelda, kus arsti vastuvõtt asub?“ küsisin, vesi mööda nägu nirisemas.

Nad katkestasid töö ja silmitsesid mind, olles vanusevahest hoolimata nii sarnased, et pidid olema vanaisa ja lapselaps. Mõlema näol oli ühesugune rahumeelne neutraalne ilme, rahulikud rukkilillesinised silmad. Vanem viitas kitsa, puudega ääristatud teeraja poole väljaku kaugemas otsas.

„Otse sinna.“

Tema aktsent oli järjekordne tõestus, et ma pole enam Londonis, täishäälilikud kõlasid mu pealinnainimese kõrvalde võõralt. Tänasin neid, aga nad olid juba tööd jätkanud. Läksin mööda teerada, vihma heli võimendus, piisad tilkusid pea kohal rippuvate okste vahelt läbi. Peagi jõudsin laia värava juurde, mis takistas sissepääsu kitsale tee. Ühe väravaposti küljes oli silt „Bank House“. Selle all messingist nimetahvel „Dr H. Maitland“. Jugapuude vahelt viis tee veidi ülesmäge läbi korralikult hooldatud aia ja laskus siis muljetavaldava George'i-aegse maja hoovi. Kraapisin välisukse kõrvale pandud kulunud sepistatud metallist lati vastas saapatallad puhtaks, tõstsın raske koputi üles ja koputasin kõvasti. Kavatsesin uuesti koputada, kui üks avanes.

Tüse keskealine laitmatus soengus hallide juustega naine vaatas mulle otsa.

„Jah?“

„Tulin doktor Maitlandi juurde.“

Ta kortsutas kulmu. „Vastuvõtt on suletud. Ja doktor ei tee hetkel koduvisiite.“

„Ei... seda et, ta ootab mind.“ Naine ei vastanud. Hakkasin aru saama, kui korratu ma välja võin näha, olles tund aega vihmas vantsinud. „Tulin perearsti koha pärast. David Hunter?“

Naise nägu lõi särama. „Oh, palun vabandust! Ma ei saanud kohe arugi. Arvasin... Palun tulge edasi.“ Ta astus eest, et mind sisse lasta. „Taevake, te olete läbimärg. Kas tulite kaugelt?“

„Rongijaamast.“

„Rongijaamast? Aga see on ju mitu kilomeetrit!“ Naine aitas mul juba mantlit seljast. „Miks te ei helistanud, kui rong saabus? Oleksime lasknud kellelgi teile vastu tulla.“

Ma ei vastanud. Tõtt-öelda polnud ma selle peale tulnudki.

„Tulge elutuppa. Kaminas põleb tuli. Ei, jätke kohver siia,“ sõnas naine, pöördudes minu poole, kui oli mu mantli nagisse riputanud. Ja naeratas. Esimest korda märkas, et tema nägu on pingul. See, mida mina olin pidanud kida-keelsuseks, oli lihtsalt väsimus. „Siin ei varasta seda keegi.“

Ta juhatas mu suurde puittahveldisega seintega tuppa. Vana nahktugitool seisis kamina ees, milles hõõgusid halud. Maas oli pärsia vaip, vana, aga endiselt ilus. Mujal olid näha põrandalauad, mis olid tumepruuni tooni. Toas lõhnas meeldivalt männi ja puusuitsu järele.

„Palun võtke istet. Ütlen doktor Maitlandile, et te tulite. Kas soovite tassikese teed?“

Veel üks märk, et ma polnud enam linnas. Seal oleks pakutud kohvi. Täna sin teda ja vahtisin tulle, kui ta minema läks. Pärast külma käes kõndimist muutis soojus mu uniseks. Klaasuste taga valitses nüüd pilkane pimedus. Vihm krabises

vastu aknaklaasi. Tugitool oli pehme ja mugav. Tundsin, et silmad hakkavad kinni vajuma. Tõusin kähku, peaaegu paanikas, kui pea hakkas norgu vajuma. Tundsin end füüsiliselt ja vaimselt kurnatuna, aga hirm magama jäämise ees oli suurem.

Seisin kamina ees, kui naine tagasi tuli. „Kas tuleksite edasi? Doktor Maitland on oma kabinetis.“

Järgnesin talle mööda koridori, põrandalauad kriuksusid jalge all. Naine koputas kergelt koridori lõpus olevale uksele ja avas selle vastust ootamata tuttavlikult. Ta naeratas taas, astudes eest, et ma siseneda saaksin.

„Toon varsti teed,“ lubas ta ja sulges lahkudes ukse.

Toas istus laua taga meesterahvas. Me silmitsesime teineteist hetke. Kuigi ta istus, sain ma aru, et ta on pikk, laia kortsulise näo ja paksude juustega, mis polnud hallid, vaid pigem koorekarva. Ent mustad kulmud välistasid igasuguse nõrkuse ning silmad nende all olid terava ja valvsa pilguga. See pilk libises minust üle, aga ma ei saanud aru, mis mulje minust jäi. Esimest korda häiris mind pisut, et ma ei olnud oma parimas vormis.

„Taevas halasta, mees, te olete ju märg nagu kass!“ Tema hääl oli torisev, aga sõbralik.

„Tulin rongijaamast jala. Taksosid ei olnud.“

Ta norsatas. „Tere tulemast imelisse Manhami. Oleksite pidanud päev ette teada andma, et tulete. Oleksin teile rongijaama auto vastu saatnud.“

„Päev varem?“ kordasin.

„Just. Ma ei oodanud teid enne homset.“

Sain esimest korda aru, miks poed kinni olid. Oli pühapäev. Ma polnud arugi saanud, kui võrd sassis mu ajataju oli. Doktor teeskles, et ei pannud mu eksitust tähele.

„Vahet pole. Nüüd olete siin. Jääbki rohkem aega sisseelamiseks. Mina olen Henry Maitland. Meeldiv kohtuda.“

Ta sirutas püsti tõusmata käe. Ja ma märkasin alles siis, et tema toolil on rattad küljes. Astusin edasi, et tema kätt suruda, aga ta oli mu kõhklust märganud ja muigas hapult.

„Nüüd siis mõistate, miks ma asendajast otsisin.“

Kuulutus oli olnud Timesi töökuulutuste rubriigis, nii väike, et pilk võinuks sealt kergesti üle libiseda, ent mingil põhjusel langes minu pilk kohe sellele. Maale perearsti vastuvõttu otsiti ajutist arsti. Pool aastat, elukoht olemas. Ennekõike ahvatles mind asukoht. Mitte et ma oleksin väga tahtnud Norfolkis töötada, aga see viiks mu Londonist eemale. Olin esitanud avalduse suurema lootuse ja elevuseta, nii et kui ma nädal hiljem ümbriku avasin, ootasin viisakat äraütlemist. Selle asemel pakuti mulle tööd. Olin pidanud kirja kaks korda lugema, et selle sisus kindel olla. Mingil muul ajahetkel oleksin ehk mõelnud, milles konks, aga muul ajahetkel poleks ma seda avaldust ka kirjutanud.

Vastasin kirja teel, et võtan koha vastu.

Nüüd vaatasin oma uut ülemust ja arutlesin hilinemisega, millega olin end sidunud. Nagu mu mõtteid lugedes lõi doktor käed reitele.

„Autoavarii.“ Tema hääles polnud piinlikkust ega enesehaletsust. „Võimalik, et ma aja jooksul osaliselt taastun, aga seni ei saa ma üksi hakkama. Olen kasutanud umbes aasta asendajaid, aga enam ei taha. Iga nädal uus nägu – see ei ole kellelegi kasuks. Saate peagi teada, et siinsetele inimestele ei meeldi muutused.“ Ta võttis laualt piibu ja tubaka. „Kas ma tohin suitsetada?“

„Kui see teile endale sobib.“

Ta naeris. „Hea vastus. Ma pole teie patsient. Pidage seda meeles.“

Ta vaikus, kuni tikku piibuotsa juures hoidis. „Nii,“ jätkas ta siis seda pahvides. „See saab olema teie jaoks sootuks

teistsugune kogemus kui ülikooli juures töötamine, eks ole? Ja kahtlemata pole see London.“ Ta piidles mind üle piibu. Ootasin, et ta küsiks minult mu eelneva töökogemuse kohta, aga ta ei küsinud. „Kui teil on viimasel hetkel kõhklusi tekkinud, siis nüüd on õige aeg neid väljendada.“

„Ei,“ vastasin.

Ta noogutas rahulolevana. „Olgu pealegi. Ta peatute esialgu siin. Janice juhatab teid teie tupp. Võime õhtusöögi ajal veel vestelda. Homme võite tööle hakata. Vastuvõtt algab kell üheksa.“

„Kas tohib midagi küsida?“ Doktor kergitas äraootavalt kulme. „Miks te minu palkasite?“

See oli mind häirunud. Mitte piisavalt, et pakkumisest keelduda, aga siiski kuidagi ebamääraselt.

„Te tundusite sobivat. Hea haridus ja oskused, suurepärased soovitused ja valmis kusagil pärapõrgus töötama minu pakutavate sandikopikate eest.“

„Oleksin arvanud, et enne toimub vestlus.“

Maitland rehmas piibuga, mässides end suitsupilve. „Vestlused võtavad aega. Ma tahtsin inimest, kes saaks alustada võimalikult kiiresti. Ja ma usaldan oma sisetunnet.“

Tema enesekindlus oli rahustav. Veidi aega hiljem, kui enam polnud kahtlust, et ma sinna jään, tunnistas ta viskit juues naerdes, et ma olin olnud ainus kandidaat.

Aga tol hetkel polnud selline ilmne vastus mulle pähe tulnud. „Ütlesin, et mul pole perearstina erilist kogemust. Kuidas te saate olla kindel, et ma hakkama saan?“

„Kas te ise arvate, et saate?“

Kaalusin hetke vastust, mõeldes sellele nüüd esimest korda. Olin tulnud nii kaugele, ilma et oleksin eriti mõelnudki. Olin põgenenud inimeste ja koha eest, kus oli nüüd liiga piinarikas viibida. Mõtlesin taas, milline ma võisin välja

näha. Päev varem ja läbimärg. *Ei taibanud isegi vihma käest varju tulla.*

„Jah,“ vastasin.

„No näete siis.“ Doktori ilme oli terav, ent selles oli ka teatav lõbusus. „Pealegi on see ju ajutine ametikoht. Ja ma hoian teil silma peal.“

Ta vajutas laual nuppu. Kusagil majas helises sumisti. „Õhtusöök on tavaliselt kaheksa paiku, kui patsiendid seda võimaldavad. Sinnamaale võite puhata. Kas teil on pagas kaasas või lasete selle järele saata?“

„Võtsin kõik kaasa. Jätsin selle teie abikaasa hoole alla.“

Ta tundus kohkunud ja naeratas siis veidralt häbelikult. „Janice on mu majapidajanna,“ vastas ta siis. „Ma olen lesk.“

Toa soojus vajus mulle justkui peale. Ma noogutasin.

„Mina ka.“

Nii sai minust Manhamis perearst. Ja seetõttu olin ma üks esimesi, kes kolm aastat hiljem kuulis, mille Yateside poisid olid Farnham Woodist avastanud. Loomulikult ei teadnud alguses keegi, kellega tegu. Arvestades surnukeha seisukorda, ei osanud poisid öelda sedagi, kas tegemist on meeste- või naisterahvaga. Oma kodu tuttavate seinte vahel tagasi olles polnud nad kindlad enam selleski, kas keha oli paljas või mitte. Mingil hetkel oli Sam öelnud, et sel olid tiivad, muutudes siis ebakindlaks ja vaikseks, aga Neil oli lihtsalt tumm. See, mida nad näinud olid, oli kõigest neile tuttavast sedavõrd erinev, et mälu tõrkus seda meelde tuletamast. Nad olid üksmeelel vaid selles, et see oli inimene ja surnud. Ja ehkki nende kirjeldus vaklade merest viitas vigastustele, teadsin väga hästi, milliseid trikke surnud võivad meile korraldada. Polnud põhjust kõige hullemat kahtlustada.

Tol hetkel mitte.

Seda kummalisem oli nende ema veendumus. Linda Yates istus väikeses elutoas, käsi vaikiva noorema poja ümber, poiss ise vaatas ükskõikselt räigetes värvides teleriekraani. Nende talunikust isa oli alles tööl. Linda oli mulle helistanud, kui poisid koju jooksid, hingeldades ja hüsteerilisena. Ehkki oli pühapäeva pärastlõuna, ei olnud Manhami suguses väikeses ja eraldatud paigas vaba päeva ette nähtud.

Me alles ootasime politsei saabumist. Nad ei pidanud vajalikuks kiirustada, aga mina tundsin kohustust sinna jääda. Olin andnud Samile rahustit, nii nõrka, et sel peaaegu puudus mõju, ja kuulanud vastu tahtmist tema venna jututatud lugu. Püüdsin mitte kuulata. Teadsin hästi, mida nad olid näinud.

Ma ei soovinud selle kohta meeldetuletust.

Elutoa aken oli pärani lahti, aga väljast ei tulnud jahe-damat õhku. Õues oli säravalt hele, pärastlõunane päike pleegitas maailma peaaegu valgeks.

„See on Sally Palmer,“ ütles Linda Yates järsku.

Vaatasin teda üllatunult. Sally Palmer elas üksinda väikeses talus külast väljas. Kena kolmekümneaastane naisterahvas oli kolinud Manhami mõni aasta enne mind, kui päris talu oma onult. Ta pidas kitsi ja veresidemete tõttu polnud ta nii võõras, kui muidu oleks olnud. Kindlasti vähem kui mina, isegi nii palju aega hiljem. Kuna ta teenis elatist kirjanikuna, oli ta teistest erinev ning enamik naabreist suhtus temasse ühtaegu lugupidavalt ja kahtlustavalt.

Ma polnud kuulnud, et ta oleks kadunud. „Miks sa nii arvad?“

„Nägin teda unes.“

Ma ei oodanud sellist vastust. Vaatasin poiste poole. Sam oli rahunenud ega paistnud kuulavat. Neil aga vaatas

oma ema ja ma teadsin, et see, mida me siin räägime, jõuab külaelanikeni kohe, kui poiss majast välja saab. Linda suhtus minu vaikimisse kui skeptitsismi.

„Ta seisis bussipeatuses ja nuttis. Küsisin, mis viga, aga ta ei vastanud. Siis vaatasin eemale ja kui tagasi pöördusin, oli ta kadunud.“

Ma ei osanud midagi kosta.

„Unenägudel on põhjus,“ jätkas Linda. „Seda see oligi.“

„Kuule, Linda, me ei tea veel, kes see on. See võib olla kes tahes.“

Ta heitis mulle pilgu, mis ütles, et ma eksin, aga ta ei kavatsenud vaidlema hakata. Mul oli hea meel, kui uksele koputati, teavitades politsei saabumisest.

Nad olid kahekesi, mõlemad suurepärase näide maa-piirkonna konstaablist. Vanem mees oli punase näoga ja pilgutas jutuajamise käigus aeg-ajalt lustakalt silma. See tundus antud olukorras ebasobiv.

„Nii et te arvate, et leidsite surnukeha, mis?“ teatas ta rõõmsalt, heites mulle pilgu, nagu kaasaks mind täiskasvanute nalja, millest poisid aru ei saa. Sam surus end ema vastu ja Neil pobises vastuseid esitatud küsimustele, ehmunud nende koju tulnud korrakaitstest.

Kaua see aega ei võtnud. Vanem politseinik pani märk-miku kinni. „Nii, me siis läheme heidame pilgu peale. Kumb teist, poistest, näitab meile, kus see oli?“

Sam surus näo ema vastu. Neil vaikis, ent läks näost valgeks. Üks asi oli rääkida, sootuks teine sinna tagasi minna. Nende ema pöördus murelikuna minu poole.

„Ma ei usu, et see on hea mõte,“ vastasin. See oli tege-likult lausa kohutav mõte, aga mul oli politseiga piisavalt kokkupuuteid olnud, teadmaks, et enamasti on diplomaatiast rohkem abi kui konfliktist.

„Kuidas me siis selle üles leiame, kui me kumbki ei tunne piirkonda?“ päris politseinik.

„Mul on autos kaart. Ma näitan, kuhu minna.“

Politseinik ei üritanudki oma meelepaha varjata. Läksime õue, kissitades ereda valguse käes silmi. Maja asus väikeste kivimajade rea lõpus. Meie autod seisis tee ääres. Võtsin oma Land Roverist kaardi ja laotasin kapotile lahti. Päike säras vanalt metallilt vastu, muutes selle liiga kuumaks.

„See on siit umbes viie kilomeetri kaugusel. Peate auto tee äärde jätma ja minema üle raba metsa. Nende sõnul peaks surnukeha olema kusagil siin.“

Osutasin kaardile. Politseinik mühatas.

„Mul on parem mõte. Kui te ei taha, et üks poistest meile teed näitaks, näidake ise.“ Ta naeratas pingutatult. „Te pais-tate seda kanti tundvat.“

Nägin tema näost, et mul ei ole valikut. Palusin neil endale järele sõita ja hakkasin liikuma. Vanas Land Roveris valitses kuuma plasti hais. Kerisin aknad nii palju alla kui võimalik. Rool kõrvetas käsi. Kui nägin, kui valged mu sõrmenukid on, sundisin end lõdvestuma.

Teed olid kitsad ja käänulised, aga see koht polnud kaugel. Parkisin poolkaarekujulise rattaroobastega maalapi peale, reisijapoolne uks riivas kolletunud hekki. Patrullauto nõksatas minu taga seisma. Politseinikud tulid välja, vanem neist kergitas püksivärvli üle kõhu. Noorem, päevitunud ja habemeajamisest punetava näoga, hoidus veidi tagaplaanile.

„Üle raba läheb teerada,“ ütlesin ma neile. „See viib teid metsa. Minge mööda seda. Rada ei ole pikem kui paarsada meetrit.“

Vanem politseinik pühkis laubalt higi. Tema valge särgi kaenlaalused olid tumedad ja niisked. Temast õhkus kirbet haisu. Ta kissitas metsa poole vaadates silmi.

„Selleks on liiga palav. Kas te ei tahaks meile näidata, kus see teie arvates on?“

Tema hääletoon oli lootusrikas ja samas veidi pilkav.

„Kui olete metsa jõudnud, olete sama targad kui mina,“ vastasin ma. „Otsige vaklu.“

Noorem naeris, ent vakatas, kui teine talle kurjakuulutava pilgu heitis.

„Kas seda ei peaks tegema kriminalistid?“ küsisin ma.

Politseinik norsatas. „Nad oleksid päris pahased, kui me neid mädanevat kitse uurima kutsuksime. Tavaliselt nii on.“

„Poisid nii ei arva.“

„Ma pigem vaataksin ise järele, kui te vastu pole.“ Politseinik viipas nooremale mehele. „Tule, teeme selle asja ära.“

Vaatasin neile järele, kui nad pugesisid läbi hekis oleva avause ja liikusid metsa poole. Vanem politseinik polnud palunud mul oodata ja ma ei näinud mingit mõtet paigale jääda. Olin toonud nad nii kaugele kui võimalik, edasine oli nende asi.

Aga ma ei liigutanud end. Läksin tagasi Land Roveri juurde ja võtsin istme alt veepudeli. See oli leige, aga mu suu kuivas. Panin päikesepillid ette ja nõjatusin vastu tolmust rohelist esitiiba, näoga metsa poole, kuhu politseinikud suundusid. Raba oli tasane, aga neid polnud enam näha. Kuumus muutis õhu auravaks ja küütlevaks, täis putukate suminat ja siristamist. Kaks kiili tantsisklesid mööda. Võtsin veel lonksu vett ja vaatasin kella. Vastuvõtt oli täna suletud, aga mul oli parematki teha kui seista tee ääres ja oodata, mida kaks maapolitseinikku avastavad. Neil oli arvatavasti õigus. Poisid võisid näha surnud loomakorjust. Kujutlusvõime ja paanika andsid oma panuse.

Ma ei liigutanud ikka veel.

Mõne aja pärast nägin kahte kogu tagasi tulemas. Nende valged särgid kõikusid pleekinud rohukõrte taustal üles-alla. Nägin juba enne, kui nad minuni jõudsid, et nad on näost kahvatud. Nooremal oli särgirinnal okselaik, mida ta ise ilmselt ei märganud. Ulatasin talle sõnatult veepudeli. Ta võttis selle tänulikuna vastu.

Vanem ei vaadanud mulle silma. „Siin ei ole ju üldse levi, pagan võtaks,“ pobises ta auto poole minnes. Ta üritas toriseda nagu varem, aga päriselt see ei õnnestunud.

„See polnud niisiis kits,“ tähendasin ma.

Ta heitis mulle troostitu pilgu. „Me ei pea teid rohkem kinni.“

Ta ootas, kuni ma istusin Land Roverisse, ja võttis siis dispetšeriga ühendust. Kui ma sõitma hakkasin, rääkis ta endiselt raadiosaatjasse. Noorem politseinik vahtis jalge ette, veepudel näppude vahel.

Sõitsin tagasi kliinikusse. Mõtted tiirutasid peas, aga ma olin sirmi ette tõmmanud, nii et nad olid nagu kärbsed võrgu taga. Takistasin end tahtejõu abil sellele mõtlemast, aga kärbsed sosistasid oma sõnu mu alateadvusele. Tee, mis viis tagasi külla ja kliiniku juurde, tuli nähtavale. Mu käsi liikus suunatule kangi juurde ja peatus. Millelegi mõtlemata tegin ma otsuse, mis andis endast märku veel mitu nädalat tagantjäre, muutes minu ja teiste elu.

Sõitsin otse edasi Sally Palmeri talu poole.

3

Ühelt poolt ääristasid talu puud ja teiselt poolt raba. Land Rover paiskas tolmu õhku selle juurde viival sügavate roobas-tega teel. Parkisin auto hoovi ebaühtlastele munakividele ja astusin välja. Nägin läbi kuumuse käes väreleva õhu kõrget laineplekist lauta. Talu ise oli valge, värv koorus ja oli tuhmunud, aga ikka päikese käes pimestav. Erkrohelised aknaalused lillekastid oli kinnitatud kummalegi poole välisust, ainus värvilaik pleekinud maailmas.

Tavaliselt hakkas Sally borderkolli Bess naise kodus olles haukuma enne, kui keegi jõudis koputada. Täna mitte. Akendest ei paistnud elumärki, aga see ei tähendanud midagi. Läksin ukse juurde ja koputasin. Nüüd tundus siiatulemise põhjus tobe. Vaatasin oodates horisondile, püüdes välja mõelda, mida öelda, kui ta ukse avab. Ilmselt võin ju tõtt rääkida, aga see jätaks minust sama napaka mulje kui Linda Yatesist. Ja Sally võib sellest valesti aru saada, arvates, et minu külaskäigu põhjus on midagi enam kui näriv rahutus, mida ma põhjendada ei osanud.

Sallyl ja minul polnud küll päris suhet, aga vähemalt oli see midagi enam kui juhuslik tutvus. Olime vahepeal päris tihti kohtunud. See polnud ka üllatav, arvestades seda, et olime mõlemad kolinud külla Londonist ja meil oli ühine eelnev pealinnaelu. Lisaks oli ta umbes minuvanune ja sellist tüüpi, kes leidis lihtsasti sõpru. Ja kena. Mulle oli meeldinud mõned korrad temaga pubis dringil käia.

Aga sellega asi oli piirdunudki. Kui ma hakkasin tunnetama, et ta võib tahta enam, tõmbusin eemale. Ta oli algses olnud segaduses, aga kuna meie vahel polnud midagi õieti tekkinudki, polnud ka mingeid vaenulikke tundeid ega

piinlikkust. Kui kokku sattusime, ajasime juttu, aga see oli ka kõik.

Hoolitsesin selle eest, et see nii oleks.

Koputasin veel korra. Mäletan, et tundsin lausa kergendust, et ta ust ei avanud. Ta oli ilmselgelt kodust ära, nii et ma ei pea selgitama, miks ma seal olen. Ma ei teadnud seda isegi. Ma polnud ebausklik ja vastandina Linda Yatesile ei uskunud ma eelaimustesse. Aga ta polnud öelnudki, et see oli eelaimus. See oli unenägu. Ja ma teadsin, kui ahvatlevad unenäod võivad olla. Ahvatlevad ja kõnekad.

Keerasin uksele ja oma mõtete suunale selja. Oligi hea, et teda polnud, mõtlesin iseenda peale pahasena. Mida kura-dit ma mõtlesin? See, et mõni matkaja või linnuvaatleja oli surnud, ei tähendanud veel, et ma pean hakkama asju ette kujutama.

Olin poolel teel tagasi Land Roveri juurde, kui seistasin. Miski häiris mind, aga kuni ma ümber pöördusin, ei saanud ma veel aru, mis. Mul kulus ka siis mõni hetk taipamiseks. Aknaalused lillekastid. Taimed neis olid pruunid ja närtsinud.

Sally poleks lasknud sel juhtuda.

Läksin tagasi. Muld kastides oli kivikõva. Mitte keegi polnud neid mitu päeva kastnud. Ehk kauemgi. Koputasin taas, hüüdsin tema nime. Kui keegi ei vastanud, katsusin linki.

Uks oli lukustamata. Võib-olla oli ta siin elades harjunud ust lahti jätma, aga ta oli linnast, nagu minagi, ja vanad harjumused ei kadunud niisama lihtsasti. Uks jäi maas olevate ümbrike kuhja peale kinni, kui seda lahti lükkasin. Need libisesid väikese laviinina laiali, ma nügisin ukse rohkem lahti ja astusin üle ümbrike kööki. See oli samasugune, nagu ma mäletasin: rõõmsad sidrunkollased seinad, tugev maalähedane

mööbel ja mõned esemed, mis näitasid, et Sally polnud linna-elu täielikult unustada suutnud – elektriline mahlapress, roostevabast terasest espressomasin ja kõrge, pudeleid täis veiniriiul.

Peale ümbrikute kuhja polnud esmapilgul midagi valesti. Ent majas oli tolmuõhutamata lõhn, lisaks mädanevate puuviljade magus aroom. See kerkis savikausist vanal männipuidust kummutil, vaikelu mustaks tõmbunud banaanide, õunte ja apelsinidega, mis olid hallitusest karvased. Äratundmatuks muutunud närtsinud lilled laual vaasis longus. Sahtel kraanikausi kõrval oli paakil, nagu oleks Sallyt segatud sealt millegi võtmise ajal. Läksin sahtlit sulgema, aga jätsin selle siiski puutumata.

Ta võib olla reisil, ütlesin endale. Või ei olnud aega vanu puuvilju ja lilli minema visata. Selgitusi oli mitmeid, aga tol hetkel ma teadsin, täpselt nagu Linda Yates.

Kaalusin ülejäänud maja kontrollimist, aga otsustasin seda mitte teha. Hakkasin seda juba potentsiaalseks kuriteopaigaks pidama ja teadsin, et asitõendeid rikkuda ei tohi. Läksin uuesti välja. Sally kitsed olid maja taga koplis. Üks pilk neile kinnitas, et midagi on väga valesti. Mõned seisid veel, kõhnunud ja nõrgad, aga enamik lamas maas, kas teadvuseta või surnud. Nad olid peaaegu kogu rohu ära söönud ja kui ma läksin veeküna juurde, oli see kuiv. Sealsamas oli voolik, millest ilmselgelt künasse vett lasti. Panin selle üle küna serva ja läksin teise otsa kraani juurde. Kui vesi metallist künasse voolama hakkas, tulid paar kitse jooma.

Kavatsesin loomaarsti kutsuda kohe, kui olen politseisse helistanud. Võtsin telefoni välja, aga levi polnud. Manhamis oli levi kõikjal katkendlik, mistõttu mobiiltelefonid olid ka parimal juhul etteaimamatud. Läksin koplisse eemale ja nägin, et ekraanile tekkis paar leviposti. Kavatsesin helistada, kui

nägin väikest tumedat kogu poolenisti roostetava adra taga. Läksin sinnapoole, sisemuses pingeline kummaliselt kindel tunne, mis see on.

Sally borderkolli Bessi surnukeha lebas kuival rohul. See tundus nii tilluke, kasukas tolmune ja takune. Peletasin eemale kärbsed, kes asusid minu värskemat ihu uurima, ja pöörasin siis selja. Aga ma jõudsin näha, et koera pea oli peaaegu otsast lõigatud.

Kuumus tundus järsku hullem. Jalad kandsid mu iseene-sest tagasi Land Roveri juurde. Ma ei lubanud endal sisse istuda ja minema sõita. Läksin teisele poole autot ja helistasin. Oodates, et politsei vastaks, vahtisin tumerohelist metsalaiku, kust olin äsja tulnud.

Mitte uuesti. Mitte siin.

Sain aru, et keegi räägib telefonis. Keerasin kaugele metsaviirule ja majale selja.

„Tahan teatada inimese kadumisest,“ ütlesin ma.

Politseiinspektor oli jässakas morn mees nimega Mackenzie. Minust ehk aasta või paar vanem, aga esimese asjana panin ma tema juures tähele ta ebatavaliselt laiu õlgu. Keha alumine osa polnud nendega sugugi proportsioonis – lühikesed jalad läksid üle absurdseks tillukesteks jalalabadeks. Ta oleks meenutanud multifilmide atleetvõimlejat, kui tal poleks olnud suurt kõhtu ja ähvardavat kärsitut olekut, mis sundis temasse vägagi tõsiselt suhtuma.

Olin oodanud auto juures, kuni Mackenzie ja tavariietes seersant koera vaatama läksid. Nad ei kiirustanud, tundusid sinnapoole minnes lausa muretud, aga asjaolu, et kohale oli tulnud raskete isikuvastaste kuritegude üksuse peainspektor, mitte patrullpolitseinikud, oli märgiks, et juhtunusse suhtuti tõsiselt.

Ta tuli minu juurde, kui seersant majja tube läbi vaatama läks. „Rääkige siis taas, miks te siia tulite.“

Ta lõhnas habemeajamisvedeliku ja higi järele, lisaks kerge piparmündi lõhn. Tema päevitunud peanahk kumas läbi hõrenevate punaste juuste, aga kui ta ka päikese käes seistes ebamugavust tundis, ei näidanud ta seda välja.

„Ma olin läheduses. Mõtlesin, et astun läbi.“

„Niisama heast peast?“

„Tahtsin vaadata, kas kõik on korras.“

Ma ei kavatsenud Linda Yatesi mainida enne, kui on hädavajalik. Tema arstina pidin eeldama, et ta ütles seda mulle konfidentsiaalselt, ja ma ei arvanud nagunii, et politseinik unenägusid usuks. Oleksin pidanud ka ise targem olema, ainult et Sallyt polnud, oli see siis loogiliselt põhjendatav või mitte.

„Millal te preili Palmerit viimati nägite?“ küsis Mackenzie.

Ma meenutasin. „Paar nädalat tagasi.“

„Kas oskate täpsemini öelda?“

„Mäletan, et nägin teda umbes kaks nädalat tagasi pubis suvise grillipeo ajal. Ta oli siis kohal.“

„Teiega?“

„Ei, aga me ajasime juttu.“ Lühidalt. *Tere, kuidas läheb? Hästi, nägemist.* Ei midagi erilist, kui pidada silmas, et need võisid olla meie viimased vahetatud sõnad. Kui need ikka seda olid, tuletasin endale meelde. Aga ma ei kahelnud selles enam.

„Ja ehkki te polnud pärast seda temaga kohtunud, otsustasite täna järsku siia tulla.“

„Kuulsin surnukeha leidmisest. Tahtsin olla kindel, et temaga on kõik korras.“

„Miks te arvate, et see on naise surnukeha?“

„Ei arvagi, aga ma ei arvanud ka, et selles midagi halba on, kui ma Sallyt kontrollimas käin.“

„Milline teie suhe oli?“

„Sõbrad vist.“

„Lähedased?“

„Eriti mitte.“

„Kas te magasite temaga?“

„Ei.“

„Mitte kunagi?“

Tahtsin talle öelda, et tegelgu oma asjadega, aga see oligi tema asi. Sellistes olukordades polnud privaatsust olemas ja ma teadsin seda.

„Ei.“

Mackenzie põrnitses mind vaikides. Vaatasin talle otsa. Hetke pärast võttis ta taskust piparmündipastillid. Kui ta ühe rahulikult suhu pistis, märkasin tema kaelal veidra kujuga sünnimärki.

Ta pistis pastillid tagasi taskusse neid mulle pakkumata.

„Nii et teil polnud temaga suhet? Ainult head sõbrad?“

„Me tundsim teineteist, ei muud.“

„Aga te tundsite siiski vajadust vaatama tulla, kas tal on kõik korras. Mitte keegi teine.“

„Ta elab siin üksinda. See on isegi meie mõistes üsna isoleeritud paik.“

„Miks te talle ei helistanud?“

See sundis mind peatuma. „Ei tulnud pähe.“

„Kas tal on mobiil?“ Vastasin, et on. „Kas teil tema number on?“

See oli mul telefoni mälus. Otsisin selle välja, teades, mida Mackenzie küsida kavatseb, ja tundsin end rumalana, et polnud ise selle peale tulnud.

„Kas helistan?“ küsisin enne, kui ta midagi öelda jõudis.

„Aga palun.“

Tundsin endal tema pilku, oodates kutsuvat tooni. Arutlesin, mida öelda, kui Sally peaks vastama, aga ma ei uskunud, et ta vastab.

Magamistoa aken avanes. Politseiseersant kummardus välja.

„Söör, käekotis heliseb telefon.“

Me kuulsime seda nõrgalt tema selja tagant, meloodiline elektrooniline heli. Ma katkestasin kõne. Heli majas vaikus. Mackenzie noogutas oma alluvale. „Pole midagi, ainult meie. Jätkake.“

Seersant kadus. Mackenzie hõõrus lõuga. „See ei tõesta midagi,“ sõnas ta.

Ma ei vastanud.

Ta ohkas. „Issand, see neetud palavus.“ See oli esimene kord, kui ta andis märku, et see teda häirib. „Tulge, lähme päikese käest ära.“

Me läksime seisma maja varju.

„Kas te teate, on tal sugulasi?“ küsis Mackenzie. „Keegi, kes võib teada, kus preili Palmer on?“

„Eriti mitte. Ta päris selle talu, aga minu teada tal siinkandis sugulasi pole.“

„Aga sõbrad? Peale teie.“

Sõnades võis olla torge, aga päris kindel ma selles polnud. „Ta tundis külaelanikke, aga ma ei oska kedagi välja tuua.“

„Kallimad?“ küsis Mackenzie, jälgides minu reaktsiooni.

„Ma ei tea. Vabandust.“

Ta mühatas ja vaatas kella.

„Mis edasi saab?“ küsisin ma. „Kas te võrdlete surnukeha DNA-d majast võetud prooviga?“

Mackenzie silmitses mind. „Te paistate sellest palju teadvat.“

Tundsin, et punastan. „Tegelikult mitte.“

Mul oli hea meel, kui ta peale ei käinud. „Me ei tea veel, kas see on kuriteopaik. See naine võib olla kadunud või ka mitte. Mitte miski ei seo teda leitud surnukehaga.“

„Aga koer?“

„Tema võis tappa teine loom.“

„Minu meelest oli tegemist lõikehaava, mitte rebimishaavaga. Selle tekitas mingi tera.“

Ta heitis mulle taas hindava pilgu ja ma kirusin ennast, et olin liiga palju öelnud. Ma olin nüüd arst. Ei enam. „Vaatan, mida kriminalistid arvavad,“ sõnas Mackenzie. „Aga isegi kui see on nii, võis preili Palmer ta ise tappa.“

„Te ju ei usu seda ise ka.“

Mackenzie kavatses vist teravalt vastata, aga mõtles ümber. „Ei. Ei usu. Aga ma ei kavatse ka järeldustega kiirustada.“

Majauks avanes. Seersant astus välja, raputades pead. „Mitte midagi, aga esikus ja elutoas põlesid tuled.“

Mackenzie noogutas, nagu oleks seda oodata osanud. Ta pöördus minu poole. „Me ei pea teid kauem kinni, doktor Hunter. Keegi tuleb teilt ütlusi võtma. Ja oleksin tänulik, kui te ei räägiks sellest mitte kellelegi.“

„Muidugi mitte.“ Püüdsin mitte pahandada, et ta seda ütles. Ta pöördus, vesteldes seersandiga. Hakkasin lahkuma, aga kõhklesin siis.

„Üks asi veel,“ ütlesin ma. Mackenzie vaatas mind pahralt. „See sünnimärk teie kaelal. See pole ehk midagi, aga tasuks lasta üle kontrollida.“

Jätsin nad endale järele vahtima ja läksin tagasi auto juurde.

Sõitsin tagasi külla tundetuna. Tee viis mööda Manham Waterist, madalast järvest, mis igal aastal aina enam kõrkjaid täis kasvas. Selle pinna peegelsiledust rikkus vaid haneparv, mis järvel maandus. Järv ise ega ka raba läbivad ojad ja paisud polnud laevatatavad ning kuna küla läheduses jõgesid polnud, sõitsid paadid ja turistid suvel Broadsi märgalale suundudes Manhamist mööda. Ehkki küla eraldas naabritest vaid mõni kilomeeter, tundus see asuvat Norfolki vanemas ja vähem külalislahkes osas. Metsa, raba ja halvasti kuivendatud soode keskel asuv Manham oli igas mõttes kolgas. Peale mõne üksiku linnuvaatleja ei käinud siin eriti kedagi ja küla muutus aina isoleeritumaks nagu mõni omaette hoidev vanamees.

Veidral moel tundus Manham sel õhtul päikese käes peaaegu rõõmsameelne. Kirikuaia ja külaväljaku lillepeenrad olid nagu värviklumbid, nii eredad, et silmadel oli valus. Need olid ühed vähestest Manhami uhkuse allikatest, mida vana George Mason ja tema pojapoeg Tom usinasti hooldasid. Nemad olid need kaks aednikku, keda olin siia saabudes kohanud. Väljaku servas olid kohalikud koolilapsed isegi märtrikivi lilledega kaunistanud. See oli iga-aastane sündmus – inimesed kaunistasid vana veskikivi, mille juures naabrid olevat 16. sajandil ühe naise kividega surnuks loopinud. Legendi järgi olevat naine imiku halvatuses terveks ravinud ja seejärel süüdistati teda nõidumises. Henry naljatas, et ainult Manhamis kuulutatakse märtriks keegi, kes tegi head, ja väitis, et selles on meie mõlema jaoks õppetund.

Ma ei tahtnud koju minna, nii et läksin kliinikusse. Käisin seal tihti, isegi kui ei pidanud seal olema. Vahel tundus mu majake üksildane, suures majas oli alati vähemalt illusioon töö tegemisest, kui mitte midagi muud. Läksin tagauksest eraldiasuvasse kliinikusse. Vana talveaed, niiske ja täis taimi, mille eest Janice armastavalt hoolitses, oli vastuvõtuala ja

ühtlasi ka ooteruum. Osa majast oli ehitatud Henry eluruumideks, aga need asusid maja teise otsas, mis oli piisavalt suur, et me mõlemad sinna ära mahuksime. Olin seadnud end sisse tema kunagises kabinetis ja ust enda järel sulgedes tundsin, kuidas vana puidu ja mesilasvaha lõhn mind rahustab. Ehkki olin seda kabinetti kasutanud peaaegu iga päev saabumisest alates, väljendas see ruum pigem Henry kui minu isiksust oma vana jahimaali, laua ja nahast tugitooliga. Raamaturiulites olid tema vanad meditsiini- raamatud ja ajakirjad, aga ka muud küla perearstile sobivad esemed. Oli Kanti ja Nietzsche teoseid ning terve riitulitais pühholoogia-alaseid raamatuid – see oli üks Henry hobisid. Minu ainus panus oli uus arvutimonitor, mis vaikselt laual undas ja millega Henry oli mitmekuise keelitamise järel vastumeelselt nõustunud.

Ta polnud siiski piisavalt taastunud, et täiskohaga tööle naasta. Nagu tema ratastool, nii oli ka minu ajutine leping läinud üle millekski püsivamaks. Alguses pikendasime lepingut ja seejärel said meist partnerid, kui sai selgeks, et ta ei suuda enam praksist üksinda pidada. Isegi vana Land Rover Defender, millega ma nüüd sõitsin, kuulus varem talle. See oli automaatkastiga sõiduk, mille ta ostis pärast autoõnnetust, kus tema halvatuks jäi ja tema abikaasa Diana hukkus. Selle ostuga väljendas Henry oma tahet, kui veel uskus, et suudab kunagi ise roolis istuda – ja kõndida. Aga seda ei olnud juhtunud ja arstide sõnul ei pidanud ka juhtuma.

„Lollpead. Anna inimesele valge kittel selga ja ta peab ennast jumalaks,“ põlastas Henry.

Viimaks pidi ta siiski leppima asjaoluga, et neil oli õigus olnud, ja nii olin mina endale saanud Land Roveri ja vähehaaval ka suure osa patsientidest. Alguses jagasime koormust enam-vähem võrdselt, ent aina enam jäi töö minu peale. See

ei takistanud aga teda olemast „päris arst“ enamiku silmis külaelanikest, kuid ma olin ammu loobunud selle peale solvumast. Olin Manhami jaoks endiselt uustulnuk ja arvatavasti selleks ka jään.

Nüüd üritasin pärastlõunases kuumuses külastada paari meditsiinialast veebilehte, aga huvi õieti polnud. Tõusin ja läksin klaasuksi avama. Ventilaator mu laual tiirles, ajades lämbet õhku ringi seda jahutamata. Isegi kui aknad olid lahti, oli erinevus vaid psühholoogiline. Vaatasin korralikult hooldatud aeda. Nagu kõik muu, oli ka see kuiv, taimed ja muru närbusid kuumuse käes peaaegu silmaga nähtavalt. Järv ulatus aiaservani, ainult madal kaldavall kaitses seda talviste möödapääsmatute üleujutuste eest. Väikese kai ääres seisis Henry vana julla. See oli põhimõtteliselt sõudepaat, aga Manham Water ei olnud millekski muuks piisavalt sügav. See polnud ju mingi õige purjekas ning mitmed kohad järves oli liiga madalad või kõrkjaid täis, et sinna sõita, aga meile mõlemale meeldis ikkagi jullaga vee peal käia.

Täna polnud lootustki purjeid üles saada. Järv oli nii vaikne, et mingit liikumist polnud. Selle nurga alt vaadates eraldas vett taevast vaid kaugete kõrkjate riba. Kõik oli sile, tühjus, mis tujust olenevalt oli kas rahustav või troostitu.

Praegu see mind ei rahustanud.

„Arvasingi, et kuulsin sind.“

Pöördusin, kui Henry sisse veeres. „Klaarin paari asja,“ vastasin, sundides mõtted tagasi olevikku.

„Siin on nagu ahjus, pagan võtaks,“ pomises ta, peatus ventilaatori ees. Kasutud jalad välja arvatud, pakatas ta tervisest – koorekarva juuksed, päevitunud nägu ja terava pilguga tumedad silmad.

„Kas Yateside poisid leidsid surnukeha? Janice ainult sellest lõunasööki tuues vatraski.“

Enamasti tõi Janice pühapäeviti talle taldrikul kaane all sama toitu, mida endale valmistas. Henry väitis, et suudab endale ise pühapäeviti süüa valmistada, aga ma panin tähele, et ega ta üleliia vastu punnitud. Janice oli hea kokk ja ma kahtlustasin, et tema tunded Henry vastu olid sügavamad kui pelgalt majapidajanna omad. Ta oli vallaline ja ma oletasin, et tema vaenulik suhtumine Henry kadunud abikaasasse tulenes armukadedusest, ehkki Janice oli rohkem kui korra viidanud mingile ammusele skandaalile. Olin selgelt mõista andnud, et ei taha sellest midagi teada. Isegi kui Henry abielu polnud nii idülliline, nagu ta seda nüüd kirjeldas, ei olnud mul mingit huvi klatšijuttu kuulata.

Aga mind ei üllatanud, et Janice surnukehast teadis. Sellest rääkis nüüdseks kindlasti juba pool küla.

„Farnham Woodist,“ kinnitasin ma.

„Mõni linnuvaatleja arvatavasti, kes selles palavuses raske seljakotiga ringi marssis.“

„Arvatavasti.“

Tema tumedad kulmud kerkisid mu hääletooni peale. „Mis on? Ära ütle, et see oli mõrv? See elavdaks külaelu pisut!“ Kui ma ei muianud, tema naeratus kustus. „Miski ütleb mulle, et ma ei peaks selle üle nalja viskama.“

Rääkisin talle, et käisin Sally Palmeri juures, lootes, et sellest rääkimine kahandab võimalust, et tegemist on Sallyga. Ei kahandanud.

„Taevas halasta,“ sõnas Henry raskelt, kui olin lõpetanud. „Ja politsei arvab, et see võib olla tema?“

„Nad ei öelnud selle kohta midagi. Veel ei saagi nad ilmselt midagi öelda.“

„Jeerum, milline kohutav lugu.“

„See ei pruugi tema olla.“

„Ei, muidugi mitte,“ nõustus Henry, aga ma nägin, et ka tema ei usu seda. „Ma ei tea, kuidas sul, aga mulle kuluks üks naps ära.“

„Aitäh, aga jätan vahele.“

„Hoiad end pärastiseks Lambi jaoks?“

Black Lamb oli küla ainus publi. Käisin seal tihti, aga teadsin, et selle õhtu põhiteema on niisugune, millest ma osa saada ei taha.

„Ei, arvan, et jään täna õhtul koju,“ vastasin ma.

Minu koduks oli vana väike kivimaja küla servas. Ostsin selle, kui sai selgeks, et jään siiski kauemaks kui pooleks aastaks. Henry oli öelnud, et võin tema juures elada, ja jumal ise teab, et Bank House on piisavalt suur. Minu majake mahuks selle veinikeldrisse, aga ma olin olnud valmis omaette kolima, tundma, et ajan juured maasse, mitte ei ela kostilisena. Ja ehkki mulle mu uus töö meeldis, ei tahtnud ma pidevalt selle keskel olla. Vahel oli hea tunne uks kinni panna ja ära minna, loota, et telefon mõned tunnid ei helise.

See oli üks neist kordadest. Koju sõites nägin, et inimesed suunduvad mööda kirikuaia teerada õhtusele jumala-teenistusele. Kirikuõpetaja Scarsdale seisis kiriku uksele. Ta oli vanem morn meesterahvas, kes mulle ülemäära ei meeldinud, aga ta oli elanud siin aastaid ja tal oli lojaalne, ehkki väike kogudus. Lehvitasin Judith Suttonile, lesele, kes elas koos täiskasvanud poja Rupertiga. Rupert oli ülekaaluline mehemürakas, kes alati lontsis oma kamandavast emast kaks sammu tagapool. Judith vestles Lee ja Marjory Goodchildiga, pirtsakate hüpohondrikutega, kes alatasa kliiniku vahet käisid. Nende meelest olin ma pidevalt valves ja ma lootsin, et nad mind praegu improviseeritud konsultatsiooniks enda juurde ei viipa.

Aga täna õhtul ei peatanud mind ei nemad ega ka keegi teine. Parkisin majakese kõrvale paakunud mullale ja läksin tuppa. Sees oli lämbe. Avasin kõik võimalikud aknad ja võtsin külmikust õlle. Ma ei tahtnud küll pubisse minna, aga juua oli sellegipoolest vaja. Taibates, kui väga ma napsu vajan, panin õlle tagasi ja kallasin endale hoopis džinni toonikuga.

Panin klaasi ka jääd, sidruniviilu ja jõin seda tagaaias väikese puidust laua taga. Vaade avanes üle põllu metsale, aga ehkki siin polnud sama uhke vaade, kui oli see, mis avanes kliinikust, polnud maastik ka nii heidutav. Jõin džinni kiirustamata, seejärel valmistasin endale omleti ja sõin seda õues. Palavus hakkas viimaks taanduma. Istusin laua taga, kui taevas vähehaaval tumenes ja tähed hakkasid nõrgalt nähtavale tulema. Mõtlesin selle peale, mis toimus mõne kilomeetri kaugusel. Nüüd käib sagimine paigas, mis kunagi oli rahulik maakoht, seal, kus Yateside poisid oma avastuse tegid. Püüdsin Sally Palmerit kujutleda elusa, terve ja naervana kusagil mujal, nagu aitaks sellele mõtlemine soovi tõeks teha. Aga mingil põhjusel ei suutnud ma tema kujutist silme ees hoida.

Lükkasin voodisse minekut edasi, kuni taevas oli tumesinine, täis säravaid veiklemaid tähti, ammu kustunud valgustäppide suvalisi jälgi.

Ärkasin jõnksatades, higisena ja õhku ahmides. Vaatasin ringi, teadmata, kus olen. Siis tabas mind taas mõistmine. Olin alasti, seisin lahtise magamistoakna all, selle alumine serv pressis vastu mu reisi, kui ma välja kummardusin. Taganesin eba-kindlalt ja istusin voodile. Selle kortsus valged linad peaaegu helendasid kuuvalgel. Pisarad kuivasid mu näol vähehaaval, oodates, et süda rahuneks.

Nägin jälle seda und.

See oli olnud päris hull. Nagu ikka, oli see olnud nii ere, et ärkamine tundus illusioonina, unenägu tegelikkusena. See oligi kõige julmem, sest unenäos olid Kara ja Alice, mu abikaasa ja kuueaastane tütar elus. Ma nägin neid, sain nendega rääkida. Neid puudutada. Unenäos võisin uskuda, et meil on veel tulevik, mitte ainult minevik.

Ma kartsin neid. Mitte selles mõttes, nagu kardetakse õudusunenägusid, sest nemad ise polnud sugugi hirmsad. Ei, asi oli vastupidine.

Kartsin neid, sest pidin üles ärkama.

Seejärel oli leina ja kaotuse šokk sama värske kui siis, kui kõik juhtus. Tihti ärkasin kusagil mujal, minu unes ringi liikuv keha oli tegutsenud minu teadmata. Seistes avatud akna all, nagu praegu, või järsu trepi otsas, mäletamata, kuidas ma sinna sain, teadmata, milline alateadlik tung mu sinna suunas.

Värisestin, ehkki öine õhk oli lämbe. Õuest kostis rebase üksildane haugatus. Mõne aja pärast heitsin pikali ja vahtisin lakke, kuni varjud taandusid ja pimedus hajus.

4

Udu kandus raba poolt edasi, kui noor naine enda järel ukse sulges ja hommikusele jooksuringile suundus. Lyn Metcalf jooksis tänu heale sportlikule vormile suurema pingutusega. Säärelihase venituse paranes hästi, aga ta jooksis alguses rahulikumas tempos, liikudes mõnuses rütmis mööda kitsast teerada, mis tema kodu juurest eemale viis. Poole maa peal pööras ta rohtukasvanud rajale, mis viis üle raba järveni.